

Najstarszy żelazny most wiszący na kontynencie europejskim.

Wstęp

Gmina Ozimek może poszczycić się najstarszym w Europie Żelaznym Mostem Wiszącym z 1827r., który został nagrodzony w prestiżowym konkursie Zadbany Zabytek 2012, w 2014 r. otrzymał nagrodę Footbridge Award, a w 2017 r. został wpisany na Listę Pomników Historii. Terminem tym określa się zabytek nieruchomy o szczególnym znaczeniu dla kultury naszego kraju. Pomniki historii ustanawiane są od 1994 r. Do dziś to najwyższe wyróżnienie nadano 60 zabytkom.

Najstarszy żelazny most wiszący na kontynencie europejskim

Historia

W 1753 r., w miejscu dzisiejszego Ozimka, nad brzegiem Małej Panwi, na polecenie króla Prus Fryderyka II powstały pierwsze dwa piece do wytopu żelaza. Huta przyjęła nazwę *Malapane*. 34 lata później, po raz pierwszy do topienia rudy żelaza zastosowano koks. Dzięki temu, miejscowa huta stała się zakładem przodującym w tej dziedzinie w całej Europie. Dwa lata później Ozimek znów przodował - tym razem w budowie mostów żelaznych.

Pierwszy żelazny most łukowy wykonano dla miejscowości Łażany na Dolnym Śląsku. Obiekt nie zachował się do dzisiejszych czasów, w przeciwieństwie do bardziej zaawansowanego technicznie - wiszącego mostu łańcuchowego, powstałego w Ozimku. Oddano go do użytku 12 września 1827 r. i był na owe czasy dziełem pionierskim Karla Schotteliusa - królewskiego mistrza hutniczego, ewenementem na światową skalę. Wybudowany za 4.200 talarów, most stanowił główną przeprawę na szlaku Dobrodzień - Opole.

Most miał nośność 3 ton i wielokrotnie oparł się zagrożeniom, m.in. wielkiej powodzi z 1830 r., kiedy

zniszczeniu uległa zapora na Małej Panwi. W 1854 r. wzmocniono przęsło i zmieniono sposób zakotwień łańcuchów, a od 1945 r. - po poważnym uszkodzeniu - został wyłączony z ruchu kołowego. W roku 1969 obiekt wpisano do rejestru zabytków techniki.

Most składa się z przęsła podwieszono do żelaznych łańcuchów, wspartych na dwóch żeliwnych pylonach, złożonych z odlewanych, azurowych płyt, zwieńczonych neogotyckimi portalami. Wciążąca około 55 ton konstrukcja oparta jest na murowanych przyczółkach. Rozpiętość w osiach pylonów wynosi 31,5 m, przęsło mierzy 28,6 m długości i 6,0 m szerokości, a cały most składa się z około 1600 żelaznych części - w dużej mierze wykonanych ręcznie, kutych. Jako jeden z nielicznych, przetrwał do dzisiejszych czasów, praktycznie w stanie oryginalnym.

Dzisiaj

Most jest największą dumą Ozimka, a jego wizerunek znajduje się w herbie miasta.

W latach 2009-2011 został gruntownie odrestaurowany w ramach projektu „**Utworzenie Regionalnego Centrum Turystycznego Dolina Małej Panwi**” w ramach RPO Województwa Opolskiego na lata 2007-2013. W ramach inwestycji m.in. oczyszczono i zakonserwowano około 1600 części, a łańcuchową konstrukcję mostu wzmocniono stalowymi linami. Ponadto most otrzymał perfekcyjnie wkomponowane oświetlenie, które pokazuje cały jego majestatyczny urok po zmroku.

W 2012 r. obiekt otrzymał nagrodę **Zabytek Zadbany** w kategorii architektura przemysłowa i dziedzictwo techniki. Organizatorem konkursu, którego celem jest promocja właściwej opieki nad zabytkami i pokazanie najlepszych wzorów właściwego utrzymania obiektów zabytkowych jest Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

W 2013 r. na zlecenie Gminy Ozimek **dr inż. Przemysław Jakiel** z Politechniki Opolskiej opracował dokumentację na potrzeby złożenia wniosku o uznanie mostu za Pomnik Historii. Już 20.09.2013 r. do Opolskiego Konserwatora Zabytków wpłynął wniosek Burmistrza Ozimka, który 12.11.2013 r. uzyskał poparcie Konserwatora Zabytków i wraz z dokumentacją został przesłany do Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

W dniu 16 lipca 2014 roku, w londyńskim Imperial College, podczas konferencji „*Footbridge 2014*” miała miejsce uroczystość wręczenia nagród dla najlepiej zaprojektowanych nowych kładek dla pieszych. Zwycięzcą w kategorii - *historic renovation/reuse* - obiekt najlepiej odrestaurowany - został zabytkowy wiszący most w Ozimku. Prestiżową **Footbridge Award 2014** nagrodę otrzymał jako pierwszy obiekt w Polsce.

W 2017 r. most obchodzi **190. rocznicę „urodzin”**. W związku z tym to wyjątkowy prezent, że 15 marca podczas uroczystości w Pałacu Prezydenckim nasz najważniejszy zabytek - perełka sztuki hutniczego naszego regionu Żelazny łańcuchowy most wiszący na rzece Mała Panew, który został wykonany w Hucie Malapane w Ozimku, został wpisany na listę Pomników Historii.